

Dr. Wiener A. Imre c. egyetemi tanár /Állam- és Jogtudományi Intézet/:

Előzetes egyeztetésünknek megfelelően első-sorban a Btk. módosításáról szóló Tervezet-re tesz észrevételt, és csak összefüggés kapcsán érintem az eljárásjogi törvényt, illetve a fel-szólalásom végén lesz két észrevételem, amely az eljárási jogot érinti. A könnyebb érthetőség ked-véért észrevételeimet a Tervezet sorrendjében te-szem meg, s emiatt a sorrend fontosságát nem fe-jez ki, továbbá nem egyenlő súlyú, és részlete-zett észrevételek követik egymást.

#### 1. §

A Tervezetben írt megfogalmazás ellentétes a Btk. büntetési rendszerével, amelyben mindenütt a "fokozat" szerepel. A helyes megoldás az lenne, ha a Tervezetben írt módosításra egyáltalán nem kerülne sor. Amennyiben büntetőpolitikai indokok feltétlenül szükségessé teszik a módosítást, ak-kor a következő szövegezést ajánlom, amely inkább összhangban áll a jelenlegi büntetési rendszer-rel:

"A bíróság a szabadságvesztést fegyház, börtön vagy fogház fokozatban szabja ki."

#### 3-5 §

A javító-nevelő munka valamennyi formájával kapcsolatban az a szöveg, hogy "...végrehajtása nem kényszeríthető ki" mindenütt felesleges, és ellentétben áll a büntetőjogi szankciók általános fogalmával. Az elérni kívánt célnak tökéle-tesen megfelel a 2. mondatban írt "önként" kife-jezés, tehát az első mondat elhagyását javaslom.

A közérdekű munkával kapcsolatos büntetőpol-itikai koncepció helyeselhető, de az erre vonat-kozó szabályozás nem tekinthető kiforrottnak. Helyesebb lenne, ezt nem a javító-nevelő munka egyik formájaként, hanem önálló büntetés-ként sza-bályozni. Amennyiben mégis a javító-nevelő mun-kának egyik formája marad a közérdekű munka,

akkor a törvénynek magának kellene napokban meg-határozni a havonta teljesítendő munkavégzést.

Az átváltoztatásra vonatkozó alapelveket figyelembe véve a javító-nevelő munkának ez a formája eleve áttöri a szabadságvesztés generá-lis minimumát, mert a 6 hónapi időtartamra és a havi 4-5 napi munkavégzésre tekintettel ez eleve 30 napi vagy ennél rövidebb tartalmú szabadság-vesztés alkalmazását jelenti. A közérdekű munka tehát nemcsak a munka helyében és a díjazásában, hanem az átváltoztatás eredményeként kiszabható szabadságvesztés mértékében is alapvetően eltér a jelenlegi javító-nevelő munkától.

#### 11. §

A büntetés kiszabásának mellőzésére vonat-kozó szabályozás a perújítás módosításával együtt, ellentétben áll a nemzetközi gyakorlattal, és az 1976. évi 8. tvr. 14. cikkének 6. és 7. pontjában írt elvekkel. A jogszabály megszegésével külföl-dön tartózkodó vádlottal szemben lefolytatott el-járás esetén a jelenlegi perújítási szabály nem valódi, hanem pseudo perújítási rendelkezés, ugyanis nem új tényeken alapul. Ennek azonban a kétszeri elítélés tilalmára kihatása nincsen, mert a jelenlegi szabályok szerint csupán az el-ítélt javára lehet perújítani.

A Tervezetben írtak alapján viszont a bírós-ág egyszer büntetést szab ki, majd minden továb-bi korlát nélkül az elítéltet újra bíróság elé lehet állítani.

A Tervezetben írt rendelkezés továbbá azért is helytelen, mert az állam büntető igényének a szükségtelen korlátozását jelenti azzal, hogy a büntetés kiszabását egyáltalán nem teszi lehető-vé.

A nemzetközi jogfejlődés jelenlegi tenden-ciájában, amelyben az államok a ne bis idem elvét saját joghatóságuk korlátozása útján is érvényre juttatják, rendkívül visszatetszést keltene egy olyan rendelkezés, amely a kétszeres eljárást ik-tatná törvénybe. Amennyiben - általam ugyan nem ismert - büntetőpolitikai cél megvalósítása érde-

kében a jogszabály megszegésével külföldön tartózkodó vádlottal szemben mellőzni kell a szabadságvesztés vagy más főbüntetés kiszabását, akkor olyan megoldást javaslok, amely jobban megfelel a jelenlegi nemzetközi tendenciáknak (a tárgyalás kettéosztása), s nem zárja ki az elítélés lehetőségét, továbbá a főbüntetés későbbi kiszabását nem perújítási eljárás keretében teszi lehetővé. E célokat jobban szolgálná a következő szöveg:

"A büntetés kiszabásának elhalasztása"

A jogszabály megszegésével külföldön tartózkodó vádlottal szemben a bíróság a büntetés kiszabását - a vagyonekhozás kivételével - a 33-35. §-ban írt határidőig elhalaszthatja.

E rendelkezés lehetővé tenné a főbüntetés kiszabását is, de a bíróság mérlegelésére bízna - a próbára bocsátáshoz hasonlóan - a büntetés kiszabásának elhalasztása értelemszerűen magában rejti a bűnösség megállapítását, ugyanis bűnösség megállapítása nélkül vagyonekhozás kiszabására sem kerülhet sor.

A fenti rendelkezés elfogadása esetén az eljárásjogban kellene szabályozni, hogy a bíróság az ügyésznek az elévülési időn belül tett indítványa alapján folytathatja az eljárást, és büntetést szabhat ki. A jelenlegi perújításra vonatkozó rendelkezés alkalmazható lenne arra az esetre, ha a bíróság főbüntetést szabott ki, továbbá a vagyonekhozás kiszabására is, hiszen ez a rendelkezés a vádlott javára szól.

## 12. §

Nyilván elírás, hogy a szigorított javító-nevelő munka kimaradt a módosító rendelkezésből.

## 20. §

A "működésével kapcsolatban előnyt kér" fordulat elűt a korrupciós bűncselekmények többi szabályától, amelyeknél közömbös, hogy ki a kezdeményező. A javasolt szabályozás alapján nem az előny elfogadását, hanem a kezdeményezést kelle-

ne bizonyítás tárgyává tenni, s ez a tény még több problémát látszik magában hordani, mint a korrupciós bűncselekmények bizonyításával kapcsolatban általában felmerül.

## 31. §

A "magánszemély" mint alany csak felesleges értelmezési problémákat rejt magában, ugyanis azt a büntetőpolitikai célt, hogy a magángazdálkodással kapcsolatos vagyoni fedezet elvonását rendeljék büntetni, a tényállás többi eleme kifejezi. A gazdasági tevékenységből származó tartozás fedezetéről szerződés vagy más jogszabályok rendelkeznek. Amennyiben ezek a vagyoni biztosítékról rendelkezéseket tartalmaznak, a bűncselekmény elkövethető, amennyiben pedig szerződési vagy törvényi rendelkezés a fedezetül szolgáló vagyonról nem szól, a bűncselekmény nem valósulhat meg. A magánszemély kitétel tehát a felelősség terjedelmét érdemben nem befolyásolja.

## Egyéb megjegyzések

1/ Minden olyan gazdasági rendszerben, amelyben a piaci versenyt a gazdaság működtetésében felhasználják, a büntetőjog rendelkezést tartalmaz a verseny védelméről. A gazdaságirányításban bekövetkezett változásokkal összefüggésben megfontolást érdemel új büntetőjogi tényállás megalakítása a verseny védelmére.

2/ A büntető eljárás módosításáról szóló tvr-ben a nyomozási határidők meghosszabbítására vonatkozó szabályozást ellenzem, s a statisztikai adatok által is alátámasztottam, a legfeljebb két-három hónapos határidő hosszabbítást tartom indokoltnak.

3/ A biztosítékra vonatkozó rendelkezés nem tartalmaz semmiféle szabályozást arra az esetre, ha a vádlottra kiszabott anyagi joghátrányok nem érik el a biztosíték összegét. Helytelen továbbá a polgári jogi igényt a büntetőjogi joghátránnyal összekapcsolni, mert a külföldivel szemben

folytatandó polgári peres eljárásban a peres fél minden további nélkül elhagyhatja az ország területét, tehát ez a rendelkezés semmiképpen nem szolgálná a külföldiek érdekét.

Dr. Bócz Endre fővárosi főügyész helyettes:

Évek óta tapasztaljuk, hogy a bűnözés emelkedik, a bűnüldöző és igazságügyi szervek munkaterhe nő, munkafeltételei viszont romlanak. Ez az ellentmondás, valamint az egyébként is meglévő feszültségek ebből adódó fokozódása egyre nehezebbé teszi a büntető eljárás egyes bürokratikus, öncélúan túlbonyolított előírásainak elviseelését. Másfelől a demokratizmus kiszélesítése, az alkotmány és a jogrend fejlesztése iránti igény emeli a valódi garanciák árfolyamát a büntető eljárási jogban is. Ellentétes tendenciák hatnak tehát most, amikor a büntető jogszabályok módosítása újra napirendre került, és a tervezet - mint ahogy ezt tulajdonképpen természetesnek is vehetjük - nem elégíti ki a vele szemben támasztott fokozott várakozásokat.

Összejövetelelünk célját nem abban látom, hogy hosszan felsoroljam pontról-pontra, mi tetszik és mi nem nekem az előttünk fekvő tervezetekben.

Magát az egész anyagi- és eljárásjogi kodifikációt több nézőpontból lehet szemlélni. Miután jómagam a jogalkalmazás gyakorlatában dolgozom, nézzék el nekem, hogy amikor az eljárási javaslatokból kiemelek néhány olyat, amelyet kifogásolok, elsősorban a gyakorlat szempontjait helyezem előtérbe - hiszen senki nem ugorhatja át saját árnyékát.

1./ Egyetértek azzal, hogy a nyomozási határidők jelenlegi rendszere semmiféle ésszerű feladatot nem tölt be, ugyanakkor óriási bürokratikus terhet ró nyomozóra és ügyészre egyaránt. Megszüntetésével egyetértek. A büntető eljárás időszerűsége eddig sem a nyomozás idején szokott csorbát szenvedni, ezért az új jogszabályozásnak túl nagy gyakorlati jelentőséget nem tulajdonítok. Annyit megjegyzek: a garanciális célt szolgáló határidőt jobb lenne talán a gyanúsítás közlésétől vagy kényszercselekmény (pl. házkutatás, lefoglalás) foganatosításától számítani. (Nékiül ugyanis a nyomozás szinte a hatóság